

<New Amsterdam, 1953>

New Amsterdam, 1953

Geschreven door
Joeri Donsu

Schrijver: Joeri Donsu
Coverontwerp: Joejoesan
ISBN: 9789402134797
© Joeri Donsu

*'Waarom zouden we Nieuw Amsterdam willen terugnemen?
Suriname heeft aluminium, goud, bananen, rijst...
Het enige dat we hier kunnen verhandelen zijn dierenhuiden.
Nee, die Hollanders mogen hun stad houden!'*

- de hertog van York, 1674

Het Grant imperium

1 Het beloofde land

Toen mijn vader op 10 april 1912 aan boord van de RMS Titanic stapte, heette hij nog gewoon Jurriaan de Graaf. Eenmaal in Amerika zou hij zijn naam al snel veranderen in Julius Grant, een keuze die niet alleen zijn persoonlijkheid maar ook zijn ambities verraadde. Met zijn zestien jaar was Jurriaan niet de jongste passagier die met het pronkstuk van de White Star Line vaarde, wel de jongste zelfstandig reizende. Twee dagen eerder was hij via de Hollandse havenstad Rotterdam met het koopvaardijship de Peter Stuyvesant naar Southampton gereisd. In theorie had hij ook eerst naar Londen kunnen gaan om daar de boottrein te nemen die speciaal voor de Titanic was ingezet. Of in de haven van het Franse Cherbourg opstappen, wat eigenlijk het meest praktische was. Maar mijn vader had binnen enkele dagen enkele cruciale beslissingen genomen. Vanaf het moment dat hij hoorde dat hij naar Amerika zou reizen, wilde hij zo snel mogelijk weg uit Holland. Zijn vlucht deed hij met oogkleppen op en met maar één doel voor ogen: een nieuw leven opbouwen in wat hij ‘het beloofde land’ noemde. Hij kon pas tot rust komen als hij daadwerkelijk aan boord was, op weg naar Amerika. Pas een dag voor zijn grote reis had Jurriaan zijn ouders van zijn plannen op de hoogte gesteld. Holland was te klein voor hem geworden en zijn trip naar Amerika was een enkele reis. Zijn vader en moeder gingen niet eens met hem meer in discussie. Jurriaan had hen allang geleerd dat hij zijn eenmaal gemaakte plannen nooit wijzigde. Hij was een jongen die al op vroege leeftijd wist wat hij wilde. Jurriaan nam niet eens de moeite om zijn werk op te zeggen. Hij pakte de grootste koffer die hij kon vinden, gooide er wat kleren en een exemplaar van de Bijbel in, deed zijn zondagse kleren aan en vertrok.

Jurriaan de Graaf werkte indertijd als leerling timmerman voor Scheltema Houtwerken, het bedrijf dat voor de Titanic alle houten dekstoelen voor de wandeldekken had gefabriceerd. Opdrachtgever Harland & Wolff was zo verguld met het eindresultaat dat ze de manager van Scheltema, Johan Visschraper, als gast voor de eerste feestelijke zeereis van de Titanic uitnodigden. Hij hoefde helemaal niets te betalen. Niet alleen werd er voor de overtocht gezorgd; met een speciaal voor hem gemaakte VIP pas kon hij ongelimiteerd van de restaurants en cafés genieten. Visschraper was vereerd, maar liet de reis aan zich voorbij gaan. Zijn vrouw Anna was hoogzwanger en de geboorte van zijn eerste kind – een jongen die Daniël zou gaan heten - wilde hij absoluut niet missen. Als blijk van waardering organiseerde Visschraper daarom een loterij onder zijn personeel. De hoofdprijs was een retourtje naar Amerika, het land waar inmiddels al duizenden Europeanen naar waren geëmigreerd. Toeval of niet, Jurriaan wist de reis te winnen. Liever had mijn vader met een schip van Cunard Line gevaren, want die schenen sneller te zijn. Maar de wereld van de Royal Mail Steamer Titanic bleek vol wonderen. De reis zou zijn leven voorgoed veranderen.

Mijn vader had een kleine, maar luxueuze één persoonshut op dek C, tussen het 1e klas wandeldek en de keuken en de bakker in. Het bestond uit een slaapkamer met tweepersoonsbed en een tafel met stoel. Het toilet en de wastafel moest Jurriaan met iemand anders delen. Zijn kamer bevond zich maar een paar meter van de toegang tot de tweede klas, helemaal aan de voorkant van de Titanic. Maar Jurriaan zou maar weinig in zijn hut te vinden zijn. Al vanaf zijn binnenkomst was hij flink in de ban geraakt van ‘Het schip der dromen’. Hij kon niet wachten tot hij zijn bagage in

zijn kamer had gedumpt om het schip te bekijken. De eerste dag kwam hij niet verder dan het voorste 1e klas trappenhuis, de foyer, het Turkse bad (dat hij voorzichtig uitprobeerde) en het zwembad (dat nog te koud bleek te zijn). Vlak voordat de Titanic de haven van Southampton verliet, raakte Jurriaan aan de praat met een 32-jarige onderwijzer die naar Queenstown reisde om daar jezuïet te worden. Gewillig poseerde hij voor zijn camera. In verschillende geschiedenisboekjes is de foto van mijn vader op de Titanic nog te zien: een breeduit lachende jongen met een iets te ruim zittend zwart pak (van zijn vader geleend) en een nette hoed op (van zijn opa gestolen). Jurriaan was klaar voor het grootste avontuur van zijn leven.

Afgezien van een bijna botsing met het schip de New York verliet de start van de reis voorspoedig. 's Avonds meldde Jurriaan zich wat schuchter in de 1e klas eetzaal, maar hij merkte al gauw dat zijn VIP kaart vele deuren opende. Het toch al overbeleefde personeel behandelde hem nu als een koning.

'Ik wist dat ik daar wel aan kon wennen,' vertelde mijn vader ons daar later over. 'Ik zat daar alleen aan een tafel in het Dining Saloon op het D-dek en wilde niet uit de toon vallen. Daarom lette ik goed op hoe ik me aan zo'n nette tafel moest gedragen. Welk soort bestek gebruikte je als eerste en welke als laatste? Hoe riep je de bediende naar je tafel om een bestelling op te nemen? Door het eerste half uur alleen maar om me heen te kijken, kwam ik daarachter. Daarna durfde ik pas zelf te bestellen. Ik begon mijn diner met gepocheerde zalm, koos daarna voor de roomsoep en de asperge salade. Het hoofdgerecht was geroosterde varkensvlees met salie en zilveruitjes. Mijn hele leven had ik nog nooit zo lekker gegeten. Je zou zoiets maar elke dag op je bord krijgen! Gelukkig viel het niemand op dat ik daar eigenlijk niet hoorde. Doen alsof ik rijk en belangrijk was, ging me eigenlijk meteen hartstikke goed af.'

Deze ervaring sterkte mijn vader in het idee dat Amerika speciaal voor hem was uitgevonden en dat het zijn bestemming was om uiteindelijk daar te eindigen om zijn Amerikaanse droom te verwezenlijken. En achteraf had hij daar nog gelijk in ook.

Wakker geworden met de geur van vers brood van de bakker twee dekken lager begon Jurriaan extra vroeg aan zijn tweede dag op de Titanic. Hij liep helemaal naar de voorkant van het schip om de hijskraan voor het anker te bekijken. Hij ging een eindje fietsen in de gymnastiekzaal, nam een kop thee in de Wintertuin en gebruikte de lunch in de 2e klas eetzaal om 'te kijken hoeveel minder luxe die zou zijn dan in de 1e klasse'. Een mens moet alles proberen, vond hij.

Vroeg in de middag ontmoette Jurriaan in het prachtige Café Parisien de 63-jarige Ida Straus. De beroemde en welgestelde vrouw van Isidor Straus zat om een schaakpartner verlegen en Jurriaan wilde maar al te graag inspringen. Het was het begin van een bijzondere vriendschap.

'U speelt erg goed,' zei Jurriaan.

Ida Straus lachte.

'Ik weet dat jij veel beter kan, jongeman. Je laat me toch niet winnen?'

'Ik zou niet durven, mevrouw.'

Mijn vader kon – als hij dat echt wilde – erg charmant zijn. Deze eigenschap bleek van doorslaggevende belang te zijn in zijn latere politieke carrière waar alles om netwerken draaide. Jurriaan de Graaf zou – als Julius Grant - uitgroeien tot een charismatische persoonlijkheid, die met een warme glimlach mensen zo kon manipuleren dat ze alles voor hen deden. Veel van die eigenschappen heb ik van mijn vader geërfd. Alleen gebruik ik ze voor heel andere gelegenheden.

'Schaak,' zei Ida Straus.

‘Oei, hoe red ik me hier uit?’, zei Jurriaan met een gespeelde uitdrukking van paniek op zijn gezicht. Aarzelend verzette hij een pion.

De vrouw verplaatste haar koningin.

‘Schaakmat.’

Jurriaan legde zijn koning neer als teken dat hij zijn nederlaag erkende.

‘Gefeliciteerd mevrouw.’

Ida lachte. Het was een hartelijke lach.

‘Dank je, Jurriaan. Maar iets in me zegt dat je niet alles gegeven hebt.’

Mijn vader maakte een verontschuldiging gebaar.

‘Beschuldigt u mij van vals spel?’, reageerde hij met een ondeugende grijns.

‘Misschien. In ieder geval wil ik je hartelijk danken voor het zeer amusante afgelopen uur.’

‘Niets te danken.’

‘Mag ik je wat vragen, Jurriaan?’

‘Natuurlijk.’

‘Je lijkt me een beetje jong om zo in je eentje te reizen. Hoe oud ben je eigenlijk?’

‘Achtien,’ loog mijn vader.

‘Mmm, je ziet er jonger uit. Dat zal de Hollandse lucht wel zijn. Die schijnt heel goed voor je te zijn.’

‘Dat kan heel goed, ja.’

‘Wacht, daar heb je Isidor. Ik stel je even aan hem voor.’

Ida wenkte naar een man die rustig om zich heen kijkend het café binnenliep. Isidor was een deftige heer, kalend met een baard, bril en een vriendelijk gezicht.

‘Toen ik hem voor het eerst zag, leek het alsof ik hem al jaren kende,’ zei mijn vader later over hun eerste ontmoeting. ‘Alsof hij een familielid was die na jaren rondreizen opeens weer thuis kwam. Het was onwerkelijk’

Isidors ogen lichtten op toen hij zijn vrouw zag zitten.

‘Mijn man is gaan kaarten in de rookzaal,’ vertrouwde Ida mijn vader toe. ‘Hij ziet eruit alsof hij heel wat geld heeft verloren.’

‘Dag schoonheid, ga je me eindelijk verlaten voor een jongere man?’, grapte Isidor naar zijn vrouw toen hij ging zitten.

‘Tuurlijk niet, schat,’ lachte Ida. Ze gaf hem een zuinig zoentje op zijn mond. ‘Dit is mijn goede vriend Jurriaan de Graaf uit Holland. Hij was zo aardig om mij te laten winnen met schaken.’

‘Niets van waar,’ zei mijn vader stellig. ‘Uw vrouw is een uitstekende schaakster. Ik heb mijn best gedaan om een nederlaag te voorkomen. Aangenaam kennis te maken, meneer.’

Jurriaan zorgde ervoor dat hij Isidor een stevige hand gaf.

‘Een jonge reiziger op weg naar het grote avontuur,’ stelde Isidor tevreden vast. ‘Wat brengt jou naar Amerika, jongeheer de Graaf? Ga je daar studeren?’

‘Niet echt. Ik heb al zoveel foto’s van Amerika gezien dat ik het graag een keer met mijn eigen ogen wilde bekijken. Noem het een lang gekoesterde droom.’

‘Een lovenswaardig initiatief. Dat zouden meer jongelingen moeten doen.’

‘Misschien wel, maar helaas heeft niet iedereen het geld of de mogelijkheid om naar Amerika te reizen. Ik heb geluk gehad.’

‘Hoe ben je dan op de Titanic gekomen?’, vroeg Ida. ‘En hoe kom je aan die speciale VIP pas waar je steeds mee zwaait?’

Jurriaan vertelde het verhaal van hoe hij de ticket won. Of het waar was of niet, hij vertelde er ook bij dat hij met de uitslag gesjoemeld had. Zo graag wilde hij Amerika bezoeken.

Was het een manier om indruk te maken? Het werkte in ieder geval wel.

‘Hahaha!’, lachte Isidor. ‘Je doet ook alles om je doel te bereiken. Erg Amerikaans.’

‘Hij speelde gewoon vals, Isidor!’

‘Maar het is een jongen met een visie, Ida. Een jongen die weet wat hij wil. En als zijn bedrijf hem als afgevaardigde uitzendt, moeten ze wel heel veel vertrouwen in hem hebben. Hoe oud ben je, zei je?’

‘Achtien,’ hield Jurriaan vol.

‘Achtien. En nu al zo volwassen. Een belofte voor de toekomst.’

Jurriaan haalde zijn schouders op.

‘Als ik je ooit ergens mee kan helpen, hoef je maar langs te komen.’

‘Samen met de broer van mijn man hebben we een groot warenhuis in de stad,’ legde Ida uit.

‘Macy’s. Daar heb je vast van gehoord?’

‘Eigenlijk niet,’ zei mijn vader eerlijk.

‘Echt waar?’, reageerde Isidor verbaasd. ‘Wel, als je geen Europeaan was, had ik je voor gek versleten. Wie kent Macy’s nou niet? Al tien jaar hét gezicht van Herald Square. Het grootste en mooiste warenhuis ter wereld!’

Jurriaan mocht Isidor wel, ook al was hij al 72 jaar. Door zijn aanstekelijke enthousiasme leek hij veel jonger dan de meeste ouderen om hen heen.

‘We zijn eerst begonnen met servies, wist je dat?’

Jurriaan schudde zijn hoofd.

‘De komende jaren willen we flink gaan uitbreiden,’ zei Isidor. ‘En jongens met een visie kunnen we altijd wel gebruiken.’

Isidor gaf Jurriaan zijn visitekaartje.

‘Kom eens langs!’

‘Gewoon doen, hoor,’ zei Ida. ‘Je moet me nog alles vertellen van Oud Amsterdam. Als we in Europa zijn, wil Isidor altijd naar Londen of Parijs. Maar de oude stad lijkt me ook zo prachtig, met al die grachten en zo.’

‘Dat is het zeker, mevrouw.’

‘En wat vind je van het schip?’, vroeg Isidor.

‘Ik heb nog nooit zoiets gezien! Ik ben zo’n beetje overal geweest nu. De Wintertuin, het zwembad, zelfs de postkamer en het ketelruim.’

Isidor lachte.

‘Werkelijk? En wat vond je nou het mooist?’

‘Het 1e klas trappenhuis! Hoe het licht door de glas in lood koepel komt is gewoon prachtig. Het weerkaatst dan op de eikenhouten lambrisering en koperen balustrades... ongelooflijk. De grote klok, de vergulde plafonnières... tot in elk detail is het gewoon perfect.’

‘Ga door,’ zei Isidor.

‘Ik vind het ook zo mooi dat alle obers in Café Parisien Frans spreken. Dat is echt een mooi detail. Niet dat ik zo goed Frans spreek, maar het geeft het schip... allure. Het is een verrassende mix van stijlen. Neem nu het Turkse bad. Fleurige tegels en vergulde kranen. Die zorgen voor een exotische, moorse sfeer. Ik ben ook in de 2e klas salons geweest. Nou, die zijn zo luxe dat de meeste grote Europese hotels er wat van kunnen leren.’

‘Volgens mij hebben we het hier met een kenner te maken,’ zei Ida. ‘Je zou schrijver moeten worden, Jurriaan. Of kunstcriticus? Misschien moeten we hem voorstellen aan Thomas Andrews?’

‘Thomas is de ontwerper van de Titanic,’ zei Isidor. ‘Hij is ook op het schip en we kennen hem redelijk goed. Hij komt weleens in Macy’s winkelen. Zijn vrouw is dol op kant. Thomas zal vast verguld zijn om te horen dat ook experts zijn werk waarderen.’

‘Ik ben niet echt een expert hoor,’ zei Jurriaan bescheiden. ‘Maar schoonheid kan ik erg waarderen. Daarom ging ik ook naast uw prachtige echtgenote zitten.’

‘Charmeur!’, zei Ida met een glimlach. ‘Isidor, kunnen we hem niet adopteren?’

Was het toeval? Of had mijn vader het allemaal zo gepland? Wat het ook was, de ontmoeting met het invloedrijke Straus echtpaar was van onschatbare waarde voor de toekomst van mijn vader in Amerika. Zonder hen had mijn vader het waarschijnlijk niet gered.

2 Pier 59, 1912

Op de ontmoeting met Isidor en Ida Straus na was mijn vader niet zo happig om gesprekken met andere mensen aan te knopen. Liever liep hij wat rond aan dek of ging hij wat lezen in een van de salons. Jurriaan genoot ervan om naar andere mensen te kijken, dromend over waar ze vandaan kwamen en wat ze in Amerika zouden doen.

Op de vierde dag op de Titanic, de zondagmiddag, liep Jurriaan Isidor Straus weer tegen het lijf in het Veranda Café. Isidor stond met een man te praten.

‘Jongheer de Graaf,’ zei Isidor. ‘Precies degene die ik moest hebben. Mag ik je voorstellen aan Thomas Andrews, managing director van Harland & Wolff? Hij is de ontwerper van het schip.’

‘Aha,’ zei Jurriaan. ‘Onze opdrachtgever.’

‘Aangenaam,’ zei Andrews.

Jurriaan zorgde ervoor dat hij weer een ferme hand gaf.

‘Ik ben uitgenodigd door uw bedrijf,’ legde Jurriaan uit. ‘Ik ben van Scheltema Houtwerken uit Holland.’

‘Van de dekstoelen, ja. Jullie hebben goed werk geleverd. En het bedrijf heeft jou als afgevaardigde gestuurd?’

‘Zoals u ziet.’

‘Jurriaan wordt daar gezien als een grote belofte,’ zei Isidor trots.

‘Zo jong en nu al op zo’n belangrijke missie gestuurd,’ lachte Andrews tevreden. ‘Ik ben onder de indruk.’

‘Jurriaan is erg enthousiast over jouw schip,’ zei Isidor.

‘Nou, het is niet echt mijn schip, Isidor,’ glimlachte Andrews. ‘Maar ieder compliment telt voor ons. Vooral voor grote jonge denkers zoals meneer de Graaf.’

‘Is het waar dat dit schip niet kan zinken?’, vroeg Jurriaan.

‘Die vraag wordt me vaak gesteld, ja, maar het is wel de waarheid. Stel dat we een ijsschots raakten en er kwam een scheur of gat in één van de compartimenten onder in het ruim... Dan kunnen we die van bovenuit gewoon afsluiten. Niets aan de hand.’

‘Is het niet de goden verzoeken?’, vroeg Jurriaan. ‘Uw bazen zeggen dat zelfs de goden de Titanic niet kunnen laten zinken? Uw schip mag geen toren van Babel worden.’

‘Je doelt op hoogmoed?’, zei Andrews. Hij zweeg even en dacht na.

‘Het is niet als belediging bedoeld,’ zei Jurriaan om de stilte te doorbreken.

‘Dat is het niet. Ik waardeer je oprechtheid, echt waar. Ik ben er ook niet zo voor om ons schip op die wijze te promoten. Heb je bijvoorbeeld goed naar de reddingsvloepen gekeken buiten? Op dit moment hebben we ongeveer 3300 mensen aan boord... met slechts 20 reddingsboten. Mocht ons wat overkomen dan komen we zeker 40 boten te kort om iedereen te redden.’

‘Maar waarom hebben we niet gewoon 60 reddingsboten?’, vroeg Isidor bezorgd.

‘Dat gaat ten koste van de schoonheid van het schip,’ zei Andrews met een wijds theateraal gebaar.

‘De White Star Line verliest het misschien van de Cunard Line op het gebied van snelheid op de Atlantische route. Daarom gooien wij het over een andere boeg. De Titanic, Olympic en Britannic zijn het summum van schoonheid én luxe. Daar willen we onze concurrenten mee aftroeven.’

‘Maar we hebben toch niets te vrezen?’, vroeg Jurriaan.

‘Zeker niet,’ zei Andrews. ‘Maar we moeten niet gaan overdrijven. Meneer Ismay, de directeur van de White Star Line, wil het snelheidsrecord van de Olympic verbreken en een dag eerder in Amerika aankomen. Maar met alle ijsschotsen bij Newfoundland lijkt me dat een slecht idee. Natuurlijk kan de Titanic wel tegen een stootje, want een ijsschots overleven we wel. Maar waarom zouden we de goden verzoeken, hè Jurriaan?’

Andrews gaf Jurriaan een knipoog.

‘Gelukkig heeft de kapitein dezelfde mening als ik. We hebben al ijswaarschuwingen gehad van de California, Mesaba, Balic én Caronia. Hoeveel meer wil je er nog hebben? En waarom zouden we zo snel moeten aankomen? Ik vind het geen straf om hier aan boord te moeten blijven. En daar zal je het vast wel met me eens zijn. Toch, jonheer de Graaf?’

Jurriaan glimlachte. Hij mocht deze meneer Andrews wel.

Op dinsdagavond 16 april kon mijn vader amper slapen. De volgende dag zouden ze Amerika bereiken en door dit vooruitzicht kon hij zich moeilijk ontspannen. Wat moest hij doen als hij daadwerkelijk voet aan wal zette? Hoe kon hij zo snel mogelijk een baan en huis vinden? Jurriaans hoofd zat vol tegenstrijdige gedachten. Aan de ene kant was hij bang voor zijn onzekere toekomst, aan de andere kant kon het avontuur hem niet snel genoeg beginnen.

Ida Straus had hem ’s avonds nog net kunnen verleiden tot een potje schaak in de 1e klas conversatiezaal, maar veel later wilde Jurriaan het niet maken. De 1e klas conversatiezaal was de favoriete plek van Ida, want de in Louis XV-stijl ingerichte ruimte deed haar denken aan het Franse hotel van haar huwelijksreis. Maar voor Jurriaan had de Titanic wat aan glans verloren: Amerika lonkte!

Het verhaal van Andrews had Jurriaan toch wat verontrust. Een schip dat niet kon zinken? Veel had Jurriaan nog niet van de wereld gezien, maar hij wist dat je niet met de macht van de natuur kon spotten, ook al heette je Titanic.

Na wat heen en weer gedraai viel mijn vader eindelijk in slaap.

Enkele uren later stond Jurriaan met enkele vroege vogels van de 2e klas op het bovendeck. Ondanks de mist konden ze in de verte de kustlijn onderscheiden. Daar was Amerika.

Jurriaan was zo opgewonden dat hij niet meer van het dek te slaan was. Om 11 uur passeerde het schip Breeze Point Park en even later Coney Island. Langs Leif Ericson Drive stonden allerlei mensen naar de Titanic te zwaaien. Jurriaan zwaaide lachend terug. Hij wist dat die mensen hem toch niet zou zien, maar er niet aan meedoen zou het feest bederven. Toen het schip de Upper Bay in draaide, ging er een schok door Jurriaan heen. In de verte zag hij de beroemde skyline van de stad die al zolang zo'n grote rol in zijn dromen had gespeeld. De zon brak door en de meeste kijkers gingen naar het bakboord dek om de Statue of Liberty te zien. Jurriaan volgde hen gedwee. 'Ik ben in Amerika!', drong het langzaam tot hem door.

Zwijgend keek Jurriaan naar het Vrijheidsbeeld. Het was net zo groot, nee nog groter dan hij had verwacht.

'Indrukwekkend, hè?', zei een vrouwenstem achter hem. Het was Ida Straus.

'Ongelooflijk dat ik hem nu in het echt zie,' zei Jurriaan.

'De Statue of Liberty?'

'De skyline,' zei Jurriaan.

Hoewel de stad bij lange na niet zo volgebouwd was als vandaag, moest de eerste aanblik voor een Europeaan zeker een gedenkwaardig moment zijn. Ook in 1912.

Samen liepen ze naar de voorkant van de Titanic.

'Jij gaat niet meer terug naar Holland, hè?', zei Ida.

Jurriaan schudde het hoofd.

'En volgens mij ben je nog lang geen achttien.'

Mijn vader glimlachte.

'Isidor is erg op je gesteld. Waarom laat je ons jou niet helpen? Voor jongelieden als jij is er altijd een geweldige toekomst in Amerika te vinden.'

'Jullie hulp zou geweldig zijn,' gaf Jurriaan toe.

'Kom dan maar met me mee.'

Mijn vader keek naar de wolkenkrabbers en kreeg tranen in zijn ogen. Dit was liefde op het eerste gezicht. Nooit zou hij deze stad ontrouw zijn of onrecht aandoen. Dit was de plek waar hij hoorde te zijn. Vanaf nu tot aan zijn dood.

Om 11 uur meerde de RMS Titanic aan op pier 59 in de haven van New Amsterdam. De ankerplaats was speciaal verlengd om de nieuwe superschepen van de White Star Line op te vangen. De kade was afgeladen met familie, vrienden en journalisten. De eerste reis was een groot succes gebleken en de daarop volgende jaren zou de White Star Line de hegemonie van de Cunard Line op de Atlantische route eenvoudig verbreken. Voor mijn vader, Jurriaan de Graaf, begon een nieuwe levensfase. Het succes dat hij in Amerika en New Amsterdam zocht, zou hij zeker ook vinden, want dat lag in zijn karakter. Maar zou de prijs niet te hoog zijn? Jurriaan de Graaf veranderde zijn naam in Julius Grant, ging de politiek in en veranderde de stad voorgoed. Julius zag het als zijn plicht om voor zijn eerste liefde te zorgen en haar eeuwig trouw te zweren.

Wat er ook gebeurde.

3 Pier 59, 1953

Iets meer dan veertig jaar later, op 3 april 1953, bevond ik me dichtbij de Hudson River ter hoogte van West 57th Street, ongeveer twee kilometer van waar de Titanic indertijd aanmeerde. Hoewel de lente in aantocht zou moeten zijn, sneeuwde het zachtjes in New Amsterdam. Ik genoot er wel van. Een witte wereld gaf me innerlijke rust. Ik trok mijn jas dicht en begaf me naar Tucker Classic Ltd., een van de vier Tucker dealers van de stad. Nu ik eindelijk had besloten om een auto te kopen, vroeg ik me af hoelang ik het zonder had kunnen doen. Hoewel, met die drukte in de straten was het eigenlijk niet zo gek om je met een fiets door de stad te verplaatsen. Vanaf mijn appartement in de Dutch District fietste je zo via 14th Street of First Avenue de stad in. Tijdens spitsuur, als de straten helemaal dichtgeslibd waren met auto's, kon ik er met mijn fiets eenvoudig langs. Een fiets was misschien niet zo mannelijk als een auto of een motor, maar handig was het wel. Als het regende, dan nam ik een van de gele NATA trams die doorgaans veel te snel door de straten denderden. Het vrolijke geklingel van hun bellen was inmiddels een niet meer weg te denken geluid geworden in de New Amsterdamse straatcultuur. Wat moest je met een auto als je midden in de stad woonde?

Maar nu... Met mijn 22 jaar voelde ik een grote onrust in mezelf opborrelen. De stad alleen was niet meer voldoende: ik moest veel meer van de wereld ontdekken. Het was tijd voor een auto en ik had mijn zinnen gezet op de 1948 Tucker Sedan, beter bekend als de Tucker Torpedo. Ik had de reclame al zo vaak op tv voorbij zien komen, dat ik amper kon rusten tot deze prachtige bolide in mijn bezit was. De nieuwere Tucker modellen waren ook erg mooi, maar het eerste had iets speciaals. Iets tijdloos.

Ik was me ervan bewust dat ik niet op mijn netst gekleed was om over een auto te onderhandelen. Ik had een dikke trui aangetrokken met een lekker zittende spijkerbroek en leren jas om me tegen de winterkou te beschermen. Niet echt chique, maar als je veel geld had – zoals ik – dan moesten ze maar niet moeilijk doen.

Ik opende de deur van de showroom en keek rond. Ik glimlachte. Overal waren Tuckers uitgesteld. Naast de Torpedo, die ik graag wilde hebben, stonden er ook enkele Tucker Carioca's – het sportmodel, en Tucker Cicero's – de familiewagen. De versie die ik wilde, een Torpedo Convertible, ontbrak jammer genoeg.

Ik bekeek de rode normale Torpedo. Het had een wit dak en dito banden. Perfect. Op het feit dat het geen Convertible was, natuurlijk.

'Goedemorgen, meneer,' klonk er een stem achter me. 'Kan ik u ergens mee helpen?'

Ik draaide me om en zag een kalende man van in de veertig voor me staan. Hij was klein en wat gezet en had een grijs pak met een wit hemd en zwarte stropdas. Op zijn badge stond dat hij Robert Miles heette, de verkoper. Ik gaf hem een hand.

'Meneer Miles,' begon ik vrolijk. 'Ja, ik ben erg geïnteresseerd in een Tucker Torpedo.'

'Die zijn niet zo goedkoop,' bromde Miles, terwijl hij met zijn zakdoek mijn vingerafdrukken van de voorklep afveegde. 'Die zitten rond de 2400 dollar en dat is toch heel wat. En dan komt daar nog belasting bij en het rijklaar maken... Een hoop geld.'

Dat was niet de reactie waar ik op gehoopt had, maar wellicht had ik het niet goed begrepen of was de man met een verkeerd been het bed uit gestapt. Ik probeerde mijn cynische opmerking op een beleefde manier eruit te laten komen.

‘Misschien heb ik dat geld wel in mijn achterzak,’ zei ik.

Demonstratief deed ik de bestuurdersdeur open. Weer een vette handafdruk op de auto.

‘Wat een ruimte zeg,’ zei ik.

Ik ging achter het stuur zitten.

‘En volgens mij blaast hij ook als een gek. Wat is zijn topsnelheid?’

Miles de verkoper zuchtte.

‘Ongeveer 190 kilometer per uur, maar dan verbruikt hij ook veel benzine. Sterker nog: hij slurpt.’

‘Heeft u hem ook als Convertible?’, vroeg ik hoopvol.

‘Een dak dat eraf kan? Er bestaan geen Tucker Convertibles, meneer. Hoe komt u daarbij?’

‘Geen? Waarom niet?’

‘Gewoon, ze bestaan niet. Dus misschien is het beter als u...-’

‘Vreemd,’ onderbrak ik hem.

‘U komt ook niet op een goede tijd, meneer. Omdat het buiten sneeuwt, kunt u geen proefrit maken. Dat is veel te gevaarlijk. Stel dat u brokken maakt. Dat wil niemand toch?’

Ik keek de man bedenkelijk aan.

‘Bent u echt een autoverkoper? Want zo goed lijkt u niet uw best te doen om een auto aan mij te slijten.’

Miles de verkoper glimlachte schuldig.

‘Het is maar hoe u het bekijkt, meneer. Oh, een ogenblik alstublieft.’

Na een korte knik liep de man weg naar een collega die hem bijna onopvallend gewenkt had. Een paar meter verderop begon het tweetal te smoezen.

Ik bekeek de auto nog eens goed en voelde aan het stuur. Ik ging de Tucker Torpedo kopen, dan maar geen Convertible. Maar dat ging allemaal niet nu gebeuren en zeker niet hier.

Ik stapte uit de wagen.

Miles de verkoper kwam weer naar me toe.

‘Excuseer, maar is uw naam Grant?’, vroeg hij.

Ik aarzelde.

‘Jawel,’ zei ik na een paar seconden.

‘Bent u de zoon van Julius Grant?’

Ik liep niet graag te koop met de naam van mijn vader. Doorgaans wilde ik mezelf zo min mogelijk met hem associëren, maar in deze situatie ging ik het ook niet ontkennen.

‘Dat klopt. Ik ben zijn jongste zoon Jonathan.’

Opeens veranderde de houding van de verkoper radicaal.

‘Duizend maal excuses, meneer Grant. Ik had u helemaal niet herkend.’

‘Dat geeft niet.’

‘Natuurlijk kan ik een proefrit voor u regelen. U kunt zelfs mijn eigen auto daarvoor gebruiken. Die staat even verderop geparkeerd.’

‘Dat hoeft helemaal niet. U heeft denk ik gelijk. Vandaag is het veel te slecht weer om zo’n mooie auto uit te proberen. Een andere keer misschien?’

‘Natuurlijk, meneer Grant. U komt langs en wij regelen het allemaal voor u. Geen probleem. Wilt u misschien nog een kop koffie voordat u weggaat?’

‘Nee hoor. Tot de volgende keer dan maar.’

Teleurgesteld liep ik de showroom uit.

Ik had die verschrikte blik van herkenning al veel te vaak gezien. Bij het horen van de naam ‘Julius Grant’ reageerden de mensen opeens heel anders op mij. Vaak werden ze afstandelijk of – zoals in dit geval – overdreven beleefd en vriendelijk. Bij velen zou dit gegeven een gevoel van macht hebben opgeroepen, maar ik werd er ziek van. Eigenlijk wilde ik helemaal niets meer te maken hebben met mijn vader Julius Grant. Ik heb zelfs een tijdje overwogen om mijn achternaam te veranderen.

Ik keek de straat in. Het was te koud om een relaxte wandeling te maken, dus de enkele voetgangers die op straat waren, haastten zich om op hun plek van bestemming te komen. Ik liep in de richting van de bushalte. Ik had gehoopt met een auto weer terug naar het huis te kunnen, maar dat bleek iets te voorbarig.

‘Meneer Grant? Jonathan Grant?’

Ik draaide me om en verwachtte eigenlijk de verkoper weer te zien. Misschien was hij me nagelopen om mij nog wat folders te geven? Maar voor me stond een kleine man. Een dwerg. Hij droeg een lange jas en leren laarzen. Zijn haar was lang en zijn huid gerimpeld. Misschien had hij Indiaans bloed. Ik schatte hem begin zestig.

De dwerg had blijkbaar mijn verwondering opgemerkt.

‘De correcte term is ‘kleine mens’,’ zei hij.

‘Wat?’

‘Het woord ‘dwerg’ is eigenlijk een belediging, net als Lilliputter. Maar ik vind het niet zo erg, hoor. Het gaat erom hoe je het zegt. ‘Kleine mens’ kan ook beledigend worden opgevat, als je er goed over nadent.’

‘Oké,’ zei ik onzeker.

‘Ik hoorde dat u een auto zocht, meneer Grant. En wel een Tucker Torpedo Convertible.’

‘Er bestaan helemaal geen Torpedo Convertibles,’ zei ik.

‘Oh zeker wel. Ik heb er zelfs één met uw naam erop. Interesse?’

Aangezien ik verder toch niets te doen had, kon ik het spel net zo goed even meespelen. Bovendien was mijn interesse echt opgewekt. Misschien was dit zo’n doe-het-zelver?

Ik keek om me heen.

‘Is het ver van hier?’

‘Nee hoor. Het is hier om de hoek.’

Ik keek om me heen. Als ik in de val gelokt werd, kon ik die dwerg wel aan. Eén welgemikte trap en hij zou enkele meters door de lucht vliegen, op de grond vallen en net zolang doorrollen tot hij een grote sneeuwbal werd, zoals in een oude Racals film. Ik zag het tafereel al voor me en dat stemde me vrolijk.

Ik besloot het erop te wagen.

‘Nou, laat maar zien.’

‘Volg me maar.’

Hoewel de man erg klein was – zo’n 1 meter 20 – was hij moeilijk bij te benen. Hij nam me mee naar een zijstraat die ik nog niet eerder had opgemerkt.

‘En wat is uw naam?,’ vroeg ik.

‘Clarence. Gewoon Clarence.’

‘En noemt u mij maar gewoon Jonathan hoor. Meneer Grant klinkt zo voornaam.’

‘Wat je wil.’

Clarence liep haastig voor me uit en keek nog eens om zijn schouder om te kijken of ik zijn tempo bijhield. Hij stopte onder een brandtrap in een klein steegje. Hij was bij een auto aangeland die met een witte hoes was afgedekt. Clarence maakte wat touwtjes los en trok de hoes in één ruk weg zoals een illusionist een assistente zou wegtoveren. En daar stond hij: een rode Tucker Torpedo Convertible.

Ik had alles verwacht behalve een echte auto.

‘On-ongelooflijk!’, zei ik verbijsterd.

‘Het is wat koud vandaag, dus we zetten het dak er meteen op,’ zei Clarence. Hij deed het portier open, dook in de auto en drukte op een knop op het dashboard. Langzaam ontvouwde het dak zich op de auto.

‘Hij is... p-p-perfect!’, stamelde ik.

Clarence lachte.

‘En heb je dit al gezien?’

Hij liep naar de achterkant en wees naar een logo. Onder Tucker Torpedo stond: Jonathan Grant.

‘Ik zei het je toch: ik heb een auto met jouw naam erop?’

Langzaam begon het me te dagen.

‘Wacht eens, Clarence. Ben je door mijn vader gestuurd? Is dit een soort... goedmakertje? Of heeft mijn broer dit geregeld? Of Nicolas misschien? Hoe wist je eigenlijk dat ik vandaag hier zou zijn om een auto te kopen?’

In plaats van mij te antwoorden ging Clarence in de auto zitten en negeerde mijn vragen.

‘Zie je dit, Jonathan?’

De man wees op een blauwe knop naast het stuur.

‘Deze knop moet je eens uitproberen.’

Ik kwam wat dichterbij.

‘Is dat een choke of zo? Of een knop om de raketten in werking te stellen? Dat heb ik namelijk wel eens in een film gezien over een buitenaardse invasie op aarde.’

Clarence lachte mysterieus. ‘Dat moet je zelf maar uitvinden.’

Clarence stapte uit de auto.

‘Hebben we dus een deal?’, zei hij. ‘Je vindt hem mooi, toch?’

‘Hij is perfect,’ zei ik. ‘Maar je hebt me nog niet eens verteld hoeveel - ‘

‘Hij kost 2.267 dollar en 25 cent.’

Ik was weer verrast.

‘Dat is een vreemd bedrag. Waarom zo’n vreemde prijs voor de auto?’

‘Omdat dat precies het bedrag is dat in broekzak zit.’

Ik haalde de biljetten en het kleingeld uit mijn zak en telde het. Precies 2.267 dollar en 25 cent.

Verbijsterd keek ik de kleine man aan.

‘Hoe wist je dat?’

Clarence lachte en gooide me de sleutels toe.

‘Ik weet alles van je, Jonathan Grant,’ glimlachte hij. ‘Veel plezier met de wagen. Ik zou hem maar meteen uitproberen als ik jou was.’

De kleine man deed zijn hoed op en liep weg.

‘Hé, ik heb je nog niet eens betaald!’, schreeuwde ik hem na.

Clarence zwaaide zonder om te kijken terug en ging de hoek om.

‘Alles op zijn tijd!’

Ik bekeek de auto. Wat een prachtige machine! Moest ik Clarence niet even achterna lopen? Wat zat hier werkelijk achter?

Na een korte aarzeling stapte ik in Tucker en wilde de stoel goed zetten. Tot mijn verbazing zat hij al perfect. Ook de achteruitkijkspiegel was juist afgesteld. Vreemd. Ik stak de sleutel in het contact en was niet eens verbaasd dat hij precies paste. Ik draaide hem om en de auto startte. Wat een mooi, diep geluid. Ik zette de bedieningspook op Drive en haalde mijn voet van de rem af. Langzaam begon de Tucker te rijden.

‘Ik heb een auto!’ ging er door mijn hoofd.

De Tucker gleed de straat op en ik keek om me heen of mensen me zagen. Dat deden ze niet; het was ook veel te koud. Vlak voor ik 57th Street opdraaide, deed ik de radio aan en zocht ik een goed muziekstation. Op de tonen van Glenn Miller’s *In the mood* gaf ik gas en reed ik weg. Onbewust wist ik al waar ik naar toe zou rijden.

Het was tijd voor een bezoek aan mijn overleden moeder.

4 Het Grant imperium

Ik ontdekte pas op mijn elfde dat mijn vader Julius Grant in werkelijkheid een grote crimineel was. Tot die tijd was hij mijn grote held en voorbeeld geweest. Niet dat hij veel zogenaamde vaderdingen met mij of mijn broer Ethan deed. Hij was er nooit bij als ik een voetbalwedstrijd had en zelfs bij schoolvoorstellingen liet hij vaak verstek gaan, zelfs toen ik de hoofdrol had bemachtigd in een Peter Pan musical. Maar hoe jong ik ook was, ik wist dat hij een belangrijke functie had met heel veel verantwoordelijkheden. Hij was vaak nodig op andere plekken en daarom kon hij niet zoveel tijd met ons doorbrengen. Ik begreep dat wel. Hoewel ik dat natuurlijk heel erg vond, was ik er ook enorm trots op. Mijn vader was nu eenmaal een belangrijk man. Ik was opgegroeid met de gedachte dat vaders moesten werken en dat moeders thuis bleven en wél naar sportwedstrijden en toneelstukjes gingen.

Julius Grant was een persoon die altijd twee tot drie netjes geklede mannen bij zich had. Bodyguards, leerde ik later. Als kind kende ik ze gewoon als Tony de chauffeur, Freddie de secretaris en Heinrich de... tsja, van Heinrich wist ik nooit precies wat hij deed. Hij reisde wel altijd met mijn vader mee en deed netjes het autoportier voor hem open. Als kind dacht ik dat hij gewoon een bezorgde vriend moest zijn, één die voor de zekerheid vijf minuten eerder dan de groep een restaurant inging om te kijken of de ruimte wel schoon genoeg was uit angst dat mijn vader een enge ziekte zou oplopen. Omdat hij altijd zo bezorgd om mijn vader scheen te zijn, noemde ik hem altijd oom Heinrich. Dat vond hij wel leuk.